

Για έναν απελευθερωτικό Πολιτισμό

Γράφει η **Ρόζυ Μονάκη**

Η ηθοποιός **Ρόζυ Μονάκη** είναι υποψήφια στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας της **ΑΝΤΑΡΣΥΑ**

Η καπιταλιστική κρίση των τελευταίων δεκαετιών προκάλεσε σκληρούς μετασχηματισμούς σε κάθε επίπεδο της ζωής, από την εργασία, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία μέχρι τον τρόπο που συναναστρεφόμαστε και κοινωνικοποιούμαστε.

Η φτωχοποίηση της εργαζόμενης πλειοψηφίας, έναντι των συμφερόντων του μεγάλου κεφαλαίου, αποτελεί ουσιαστική πολιτική επιλογή των αστικών κυβερνήσεων. Μια πολιτική που νομοθετεί τον συνεχή εκπεσμό της ποιότητας ζωής, με αντεργατικούς νόμους σκληρής καταπίεσης και υποταγής της εργατικής τάξης, με ιδιωτικοποιήσεις που μετατρέπουν κάθε ανθρώπινο αγαθό, δικαίωμα και ελευθερία σε προϊόν, με πολεμικές συγκρούσεις που αιματοκυλούν τους λαούς, με την καταστρατήγηση βασικών δημοκρατικών δικαιωμάτων και ελευθεριών, με την επιβολή του φόβου και του μισανθρωπισμού. Το καπιταλιστικό σύστημα, με όλες κυβερνητικές εκδοχές του, οχυρώνεται και επιτίθεται διαρκώς και βίαια, σε κάθε φλέβα ζωής και δημιουργίας.

Από την παραπάνω κρισιακή συνθήκη δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστο το πεδίο της **πολιτισμικής παραγωγής**, ένα κατεξοχήν **πεδίο κερδοφορίας του κεφαλαίου** αλλά ταυτόχρονα και **πεδίο διαμόρφωσης ιδεολογικού-αξιακού-ηθικού κώδικα**. Έτσι, τις

τελευταίες δεκαετίες, με αποκορύφωμα την περίοδο διακυβέρνησης της ΝΔ, με υπουργό την Λίνα Μενδώνη, βλέπουμε έναν στρατηγικής φύσης, ποιοτικό και ποσοτικό μετασχηματισμό του πολιτιστικού και καλλιτεχνικού γίγνεσθαι.

Στην καλλιτεχνική εκπαίδευση, οι χρόνιες πολιτικές επιλογές ενίσχυσαν στοχευμένα την **ιδιωτικοποίηση**, υποβαθμίζοντας καίρια τις δημόσιες δομές και αποκλείοντας τη δυνατότητα δημιουργίας νέων σχολών ανώτατης δημόσιας και δωρεάν καλλιτεχνικής πανεπιστημιακής εκπαίδευσης παραστατικών τεχνών. Έτσι, δημιουργήθηκε μια αδιέξοδη συνθήκη, η ανάγκη αντιμετώπισης της οποίας λειτούργησε ως πρόσχημα για τον ερχομό του **ΠΔ85** και τη υποβάθμιση των ακαδημαϊκών και επαγγελματικών δικαιώματων των καλλιτεχνών, μετατρέποντας τες/ους σε ανειδίκευτες/ους εργάτριες/ες.

Αυτό δημιουργεί ένα διπλό κέρδος για το μεγάλο κεφάλαιο της παραγωγής θεάματος και εκπαίδευσης.

Αρχικά πλήττει όλες/ους τους εργαζόμενους/ες στον δημόσιο τομέα (ΙΔΟΧ), υποβαθμίζοντας ουσιαστικά όλα τα επαγγελματικά δικαιώματα (μισθούς, άδειες, κλιμάκια, κατάταξη κ.α.) και στον ιδιωτικό, δημιουργώντας πρόσφορο έδαφος για περαιτέρω εκμετάλλευση, με χειρότερες συμβάσεις εργασίας για όλες/ους τους καλλιτέχνες.

Ταυτόχρονα όμως, σε αυτό το ήδη σχεδόν αποκλειστικά ιδιωτικό πεδίο, συντελείται και κάτι πρωτοφανές για την εκπαίδευση εν γένει, η επίσημη είσοδος και αναγνώριση των κολεγίων. Με τον νόμο Κεραμέως δίνεται πλέον στα κολέγια η δυνατότητα απόδοσης πτυχίων ανώτατης ακαδημαϊκής εκπαίδευσης. Έτσι, με την απουσία σχολών δημόσιου πανεπιστημίου παραστατικών τεχνών, τα κολέγια θα αποτελούν τον μοναδικό τρόπο απόκτησης αξιοπρεπών ακαδημαϊκών και επαγγελματικών δικαιωμάτων. Πρόκειται σαφώς για ακόμα μια νομοθέτηση υπέρ του μεγάλου κεφαλαίου, που προωθεί τη συγκεντροποίηση και ανοίγει διάπλατα την πόρτα σε μια **ακόμα πιο εκμεταλλευτική, ταξική και σκληρή ιδιωτική εκπαίδευση με ανεβασμένα δίδακτρα, αμφιβόλου ποιότητας σπουδές, κ.α.**

Είναι γεγονός ότι η **συρρίκνωση της ανεξάρτητης καλλιτεχνικής δημιουργίας**, ο πλήρης έλεγχος και η επιθυμία ενσωμάτωσής της αποτελούν για το σύστημα βασικούς στόχους. Στον συγκεκριμένο κλάδο, η συγκέντρωση κεφαλαίου και η εξαφάνιση των μικρών ανεξάρτητων καλλιτεχνών συντελείται εδώ και χρόνια, μέσω της λειτουργίας μεγάλων ιδρυμάτων και παραγωγών. Το κράτος διευκολύνει αυτή τη διαδικασία με τη συνεχόμενη υποχρηματοδότηση, τη σταδιακή μείωση των κρατικών επιχορηγήσεων (π.χ. από 2.590.000€ το 2021 σε 1.400.000€ το 2022), την έλλειψη ουσιαστικών μέτρων στήριξης και ενίσχυσης

των μικρών ανεξάρτητων καλλιτεχνικών ομάδων αλλά και τη γενικότερη άμεση επίθεση προς τον κόσμο της εργασίας. Το κλείσιμο των κινηματογράφων **Άστορ και Ιντεάλ**, χώρων που φιλοξενούν κατεξοχήν ανεξάρτητες κινηματογραφικές παραγωγές, είναι ένα ακόμα δείγμα αυτής της συνθήκης.

Όσον αφορά στις υπάρχουσες **εργασιακές συνθήκες**, όλα τα παραπάνω πραγματοποιούνται σε ένα κινούμενο έδαφος **ανασφάλειας, ανεργίας, μαύρης εργασίας, κακοποίησης, έμφυλων διακρίσεων και εκμετάλλευσης**. Η ένταση της επίθεσης στην καλλιτεχνική παραγωγή, με τους μισθούς πείνας και τις απλήρωτες ώρες εργασίας, δημιουργεί ένα επικίνδυνο εργασιακό περιβάλλον, ενισχύει το κλίμα τρομοκρατίας, τον ανταγωνισμό και την ανθρωποφαγία. Οποιοδήποτε **καλλιτεχνικό όραμα** μετατρέπεται σε **εμπορικό προϊόν**, οποιαδήποτε καλλιτεχνική δημιουργία ευτελίζεται σε φθηνή **τουριστική ατραξιόν**.

Ο πολιτισμός «εμπορικό προϊόν», που εξάγουν και πουλάνε τα αστικά κόμματα, βρίσκει ιδανικό πεδίο αγοραπωλησίας στον τουρισμό, τη «βαριά βιομηχανία της χώρας».

Αυτό φαίνεται και στον χώρο, με το παράδειγμα του κέντρου της Αθήνας να είναι χαρακτηριστικό. Εδώ και χρόνια πραγματοποιείται η σταδιακή και μεθοδευμένη μετάλλαξη του σε ένα πεδίο προορισμένο αποκλειστικά για την εικονική τουριστική εμπειρία και ταυτόχρονα αντικείμενο εκμετάλλευσης για εύκολο χρήμα χωρίς καμία μέριμνα και φροντίδα για την πολιτισμική κληρονομιά (χαρακτηριστικό είναι το τσιμέντωμα της Ακρόπολης, σε αντιστοιχία και με την καταστροφή των αρχαιοτήτων στον σταθμό του μετρό της Θεσσαλονίκης). Το άνοιγμα του δρόμου προς την **ιδιωτικοποίηση των πέντε μεγαλύτερων μουσείων**, με τη μετατροπή τους σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, τα σχέδια για το **θέατρο Εμπρός, ο «Μεγάλος Περίπατος»** και οι καταστροφές των ελάχιστων δημόσιων ελεύθερων χώρων (π.χ. μετρό στην πλ. Εξαρχείων, «ανάπλαση» του λόφου Στρέφη, μουσείο μέσα στο πάρκο της Ακ. Πλάτωνα), αποτελούν μέρη του ίδιου στρατηγικού σχεδίου. Όλα αυτά γίνονται χωρίς καμία διαφάνεια, με απευθείας αναθέσεις, fast-track διαδικασίες και μίζες. Έτσι συντίθεται το όραμα της αστικής πολιτικής και των κυβερνήσεων που την ακολουθούν **για την πόλη και τον πολιτισμό**.

Παράλληλα γινόμαστε μάρτυρες μιας προσεκτικά σχεδιασμένης **συρρίκνωσης του αριθμού των καλλιτεχνών**. Πρόκειται για μια διαδικασία που ενισχύεται έντονα με την **κατάργηση των καλλιτεχνικών μαθημάτων** στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε ένα γενικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα με ήδη ελάχιστες ώρες αφιερωμένες στις τέχνες. Η μείωση αυτή κάνει σχεδόν αδύνατη την επαγγελματική επιλογή μιας τέχνης. Έτσι ενισχύεται και το

ιδεολόγημα της καλλιτεχνικής δημιουργίας ως μη αποδεκτής επαγγελματικής επιλογής και της/ου καλλιτέχνηδας/η όχι ως ένα εργαζόμενο κομμάτι της κοινωνίας, αλλά ως παρία-χομπίστα. Η μείωση του αριθμού των καλλιτεχνών αποσκοπεί στον πλήρη έλεγχο του παραγόμενου καλλιτεχνικού αποτελέσματος, του τρόπου δημιουργίας του και στη δυνατότητα εκμετάλλευσης και απομύζησης του.

Με λίγα λόγια, η επίθεση δεν στρέφεται γενικά ενάντια στην καλλιτεχνική παραγωγή και τους καλλιτέχνες, αλλά έχει **ταξικό πρόσημο**. Δεν χτυπιέται ο πολιτισμός των «αρίστων», της αστικής τάξης, των παιδοβιαστών, των μεγαλοπαραγωγών του θεάματος, της συγκρότησης «εθνικής ταυτότητας», της κατασκευής και αναπαραγωγής κάποιου «αρχαίου ιδεώδους», της ρηχής διασκέδασης, της εμπορευματοποίησης και της υποταγής. Αντιθέτως χτυπιέται **ο πιο ανεξάρτητος, ταξικός, δυνάμει επικίνδυνος και ανατρεπτικός για το σύστημα πολιτισμός**. Χτυπιούνται οι καλλιτέχνες που δεν αποσκοπούν στην κερδοφορία αλλά στην προοδευτική εξέλιξη της ίδιας της τέχνης, και, μέσω αυτής, της κοινωνίας.-

Οι κυβερνήσεις των τελευταίων χρόνων (ΝΔ, ΣΥΡΙΖΑ, ΠΑΣΟΚ) αποτελούν τους βασικούς υπαίτιους της κατάστασης και ενορχηστρώνουν αυτή τη μεταβολή με πλήρη συνείδηση. Σε απάντηση όλων αυτών, οι καλλιτέχνες την τελευταία τριετία βγήκαν στους δρόμους. Τα σπουδαστά και τα εργαζόμενα στον χώρο των τεχνών άναψαν και ένιωσαν την φλόγα ενός κινήματος (καραντίνα, metoo, ΠΔ85). Έκαναν τη δύναμη του **συλλογικού πολιτικού αγώνα διαρκείας** συνείδηση και βίωσαν το αίσθημα του ανήκειν στο ευρύτερο εργατικό κίνημα, τη σημασία του μάχικου συνδικαλισμού και την απεργία διαρκείας ως κρίσιμη και ανατρεπτική μορφή αγώνα. Έθεσαν το ζήτημα της ικανοποίησης των αιτημάτων στο εδώ και στο τώρα, αυτο-οργανώθηκαν και διαχειρίστηκαν τις κρατικές σκηνές, δημιουργώντας πολιτικές και καλλιτεχνικές ζυμώσεις που φέρουν την δύναμη της ποιητικής αναταραχής και της δημιουργικής καταστροφής όλων των στεγανών.

Ο κόσμος της τέχνης και του πολιτισμού δίνει τα δικά του ιδιαίτερα και πολύμορφα χαρακτηριστικά στον δρόμο της διεκδίκησης. Η πολιτική ωριμότητα της συνειδητοποίησης ότι και ο ίδιος αποτελεί **κρίκο της εργαζόμενης κοινωνίας**, τον ένωσε με τα υπόλοιπα αγωνιζόμενα κομμάτια της σε ένα κοινό μέτωπο παιδείας, υγείας και πολιτισμού. Το κίνημα των καλλιτεχνών αποτελεί πηγή έμπνευσης για τους αγώνες του μέλλοντος και απόδειξη πως ο καλλιτεχνικός κόσμος είναι απαραίτητο και αναγκαίο μέρος του.

–
Η **ΑΝΤΑΡΣΥΑ**, πάντα σε στενή σχέση και με βασική αναφορά στις κινηματικές διαδικασίες, παλεύει για μια **τέχνη απελευθερωτική και χειραφετητική**. Μια τέχνη καταφύγιο για τις ψυχές των ανθρώπων και ταυτόχρονα καθρέφτη, διέξοδο και όπλο τους. Μια τέχνη που

αναποδογυρίζει την πραγματικότητα και δίνει **σχήμα στα όνειρα, δανείζεται εικόνες από ένα ιδανικό άγνωστο και ανοίκειο μέλλον, στο εδώ και το τώρα.**

Παράλληλα παλεύει για μια πολιτιστική παραγωγή στις ανάγκες του λαού και της εργαζόμενης πλειοψηφίας. Δημόσια και δωρεάν, καθολικά προσβάσιμη. Που θα διεγείρει τις αισθήσεις και τα ένστικτα, ενώ ταυτόχρονα θα στοχεύει στη διαπαιδαγώγηση και στην ψυχαγωγία και θα προάγει τον άνθρωπο ως δημιουργό των όρων ζωής του. Έναν πολιτισμό ενάντια σε κάθε μορφή εμπορευματοποίησης και εργαλειοποίησης, ανεξάρτητο από τις επιταγές του μεγάλου κεφαλαίου του θεάματος.

Αγωνίζεται για μια πολιτιστική παραγωγή που εξασφαλίζει αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας στους εργαζόμενους/ες της, με συλλογικές συμβάσεις που κατοχυρώνουν επαγγελματικά δικαιώματα, καθώς και ασφαλή και υγιή περιβάλλοντα εργασίας. Μακριά από τη λογική της απλήρωτης εργασίας, των κακοποιητικών συμπεριφορών και των έμφυλων διακρίσεων. Έναν πολιτισμό που θα ενισχύει με κάθε τρόπο την ανεξάρτητη καλλιτεχνική δημιουργία, την έρευνα και τους πειραματισμούς πάνω στις τέχνες.

Με αυτή τη λογική, η ANΤΑΡΣΥΑ υποστηρίζει όλα τα δίκαια αιτήματα του κινήματος για κατοχύρωση των επαγγελματικών και ακαδημαϊκών δικαιωμάτων στον χώρο του πολιτισμού, την **κατάργηση του ΠΔ85** και την αναβάθμιση των πτυχίων των σπουδαστών/ριών. Παράλληλα παλεύει για την ίδρυση δομών δημόσιας και δωρεάν ανώτατης καλλιτεχνικής εκπαίδευσης στις παραστατικές τέχνες.

Ο πολιτισμός και η τέχνη είναι πεδία συγκρότησης και διαμόρφωσης του τρόπου ζωής. Υπάρχουν **μέσα σε αυτή,** καθορίζοντας ουσιαστικά τη διαμόρφωση συνειδήσεων, τον αισθητικό και ιδεολογικό κώδικα. Δεν μπορούμε να μιλάμε για ανατροπή του καταπιεστικού και εκμεταλλευτικού καπιταλιστικού συστήματος, χωρίς να ασκούμε κριτική στον τρόπο που αυτό επιλέγει να παράγει πολιτισμό και τέχνη. Έτσι, η **ανατροπή του κυρίαρχου πολιτιστικού προτύπου, και η διαμόρφωση ενός νέου και απελευθερωτικού,** αποτελεί βασικό μέρος του αντικαπιταλιστικού προγράμματος πάλης της ANΤΑΡΣΥΑ. Για την οργάνωση ενός ισχυρού αντικαπιταλιστικού ρεύματος με κομμουνιστική προοπτική, **για να γίνουμε όλες/οι οι δημιουργοί των όρων ζωή μας, και άρα καλλιτέχνες.**